

Шормо эл, порымлык да гимн берг!

46-шо (3330) №,
2017 ий 11 ноябрь,
шуматкече.

Ямде-лий

1933 ий 1 февраль годсек лектеш.

0+

И. СЕМЕНОВАН фотожо.

Икымше лум

«Изиэм годсек шарнем, кузе кастене малаш возам, а эрдене кыне-лам да окнаш ончалам – чыла вере ош лум. Куанже мынар шуко! Кажне ег, кугужат-изижат, икымше лумлан куана», – ойла Медведево район У Арбан йочасадын воспитательже Ирина Семенова. Йоча-влак, снимкым ончалза, тебе тыге икымше лумым вашлийыныт. Чаманаш логалеш, вес кечылан лум шулен пытыш...

Кечывалым вочшо лум ок код, йӱдым вочшо ок кае.

Лум. Икымше лум
Йога ныжылгын, шыман.
Ласкан гына ойла мылам:
«Ончал-ян, мые толынам!»
Ош йӱксӧ гае койын,
Мамык семын волалеш.
Ош порсын гай шаралтын,
Мланде ӱмбаке возалеш.

Юлия ИВАНОВА.
Кужӱнер, Шорсола.

ПОДПИСКЕ

2018 ийын икымше пелийжылан подписке шуйна.

«Ямде лий» газетын акше – 298 тенгеат 80 ыр.

Индекс: П4696.

Марий Элыште, Башкортостаныште да Татарстаныште ылыше-влак, «Почта России» каталогым ончыза!

«Ямде лий» газетын почтальон-влак ужалат. Налза!

10 ноябрьште Национальный президент школ-интернатыште «Туныктышо-влакын дебютышт – 2017» конкурс эртен. Кум номинацийыште 14 туныктышо танасен.

Туризм дене Марий Эл Республикысе комитет «Марий Эл туристическая» фотоконкурсым увертарен. Пашам 1 декабрь марте mari-fotokonkurs@mail.ru электрон адрес дене колтыман.

17 ноябрьште Республикысе марий тӱвыра рӱдер «МУНЛО» уш-акылым тергыше марафоным эртарат. Усталык ушем-влакын пӧртыштӧ 10 шагатлан тӱналеш.

«Ямде лийлан» возалт!

Увер выр-выр

Увер

15 - 19

ноябрьште Республикысе курчак театрыште «В гостях у Оле Лукойе» II всероссийский фестиваль эрта. Түрлө олагыч толшо курчак театрыштак тўнямбал кўкштан йоча литератур негызеш шындыме спектакльлам ончыклат.

***

4 ноябрьште Морко район Коркатово ялыште «Айста марла кушталтена!» флешмоб эртен. Кумылан-влак: кугыен, лицейын тунемшыже-влак – марий сем почеш тавалтенят.

Марий Элыште этнографий диктантым 600 наре ег возен.

Туныктышем – Надежда Васильевна Николаева. Тудо урокышто раш умылтара. Мыланем математике урок келша. Түрлө задаче-влакым куанен решатлем. Тиде предмет дене мўнгысў пашамат ышташ йўратем.

Алёна ЧАПИШЕВА.
Волжский, Сотнур.

Историйым шергалына

11 ноябрьште ятыр элыште Икымше тўнямбал сарыште колышо-влакым шарныме кече палемдалтеш. Тиде кечым День памяти павших, День памяти, День поминовения семын ойлат.

Икымше тўнямбал сар 1914 ий 28 июль гыч 1918 ий 11 ноябрь марте каен. Войналан кўраныл империй шаланен: Россий, Германий, Австро-Венгерский, Османский.

Ушан тумна кўлан логалын?

4 ноябрьште Йошкар-Олаште «Ума Палата» модмашын окружной финалже торжественно петырналтын. Модмаш Юл кундем федерал округышто эртаралтше «Вернуть детство» проектыш пура. Марий Элыш 14 регион гыч команде-влак толыныт. Ушакыл танасымаш «Что? Где? Когда?» да «Своя игра» модышла семын чоңалтын.

Иктешлымаш тыгай: кумшо верыш Мордва Республикын командыже лектын. Кокымшо верыште – Татарстан Республик гыч толшо команде. Сенгыше лўмым Киров кундемысе команде налын.

Йочапўртлаште илыше да ача-ава деч посна кодшо икшыве-влакым ушышо «Вернуть детство» проект 2009 ий гыч эрта. Тений 4 тўжем наре йоча вийжым терген.

Марий Элысе тўн федеральный инспектор П.Н.Журавлев саламла.

Удыр-рвезе-влаклан куснылшо кубокым – книга ўмбалне шинчыше пу гыч ыштыме тумнам – кучыктым. Палаш онай, вес гана тудо кўн кидыш логалеш? Тугеже вес модмашым вучен кодына!

Л.СЕМЕНОВА.

Поро паша

Ик кечын ме школ йыр шўк-куштырам, йогышо лышташым эрыктышна. Кажне класслан посна кумдыкым палемдыме. Ме стадион йыр кукшо шудым, лышташым шорвондо дене уды-

рышна, мешакыш оптен, коремыш нумална. Уштервоштыр дене ўштын шындышна. 8-ше классыште тунемше-влак школ онычылно тыршышт (снимкыште).

Анна ОСИПОВА, Эвелина ВАТЮТОВА, Дарья АНДРЕЕВА.
Волжский, Пўтгьял.

Моско олаште

Марий Турек районысо Арбор, Наргас, Тат-Китня школла гыч 10 йоча пўтўвко дене Москваш миенна. Пеленна мемнан школышто физкультурым туныктышо да туризм секцийым вуйлатыше Л.Н.Семенова лийын. Шыжа тылзын 6-шо кечынже кастане поезд дене тарванен улына. Экскурсий годым элнан рўдолаж нерген шуко ум пален налынна. Мыланем эн чот Йошкар площадьыште, Новый Иерусалимыште, Архангельский соборышто да «Moscowcity» бизнес-центрыште келшен.

Ольвия ВАСИНКИНА.
Марий Турек, Арбор.

Самырык тукум – ончыкылык Вий

31 октябрьште Йошкар-Оласе Самырык-влакын полатыште «Российское движение школьников» (РДШ) йоча организацийын Марий Элысе полкажын II слётшо эртен. Тушко республикысе 45 школ гыч 350 наре тунемше погынен. Слётшто түрлө теме дене 10 площадке пашам ыштен. Пайремын кокымшо ужашыштыже йоча да вуйлатыше-влак вашлийын мутланеныт.

Советский посёлкысо 3-шо номеран школын тунемшыже:

– *Светлана Юрьевна, вич ий гыч РДШ-ым могайым ужыда?*

С.Ю.СОЛНЦЕВА, РФ Кугыжаныш Думын депутатше: «Вич ий гыч РДШ самырык тукумым иктеш ушен шогышо кугу вий лийшаш. Тудо ўдыр-рвезе-влакым чыла велымат шуарышаш. Марий Эл Республикыште гын ончыкыжым кажне школ ты толкыныш ушна манын ўшанем. Тидым ышташ тендан польшда күлеш, йоча-влак».

А.В.СОШИНА, Йошкар-Оласе 10-шо номеран школын кугурак вожатыйже:

– *РДШ виян пашам ышташ тўнгалын, а школлаште кугурак вожатый-влак огыт сите але ты пашавер йўршеш уке. Александр Иванович, вуйлатыме школыштыда тыгай нелылык уло мо? Эше вес йодышем: РДШ-ын пашажым вуйлатыше семын кузе акледа?*

А.И.КУЗНЕЦОВ, Йошкар-Оласе 29-ше номеран школын директоржо:

«Ондак кокымшо йодышлан вашештем: илышыш шындалаш тўналме у толкынлан виянгашыже полшыман, йўным ыштыман. Кызыт мом ыштен шуктымым аралыман. А вожатый ставке укелык – чумыр элын энгекше. Тиде тўрсырым пырля корандыман. ОНФ велымат ты йодыш нерген мутланымашым тарватена. 29-ше номеран школышто кугурак вожатыйна уло. Тудын паша лектышыжым тыланда аклаш».

С.Ю.СОЛНЦЕВА: «Кугыжаныш Думышто образований да науко комитетыште кугурак вожатыйын ставкыжым уэш илышыш шындалыме нерген канашыме. Лишыл жапыште йодыш рашемдалтшаш».

Полина АРТЕМЬЕВА, 3-шо номеран Медведево школ:

– *Станислав Юрьевич, Самырык-влак политике управленийын шуктен шогымо могай сомылжым эн күлешанлан, тўнлан шотледа?*

С.Ю.ИГОШИН, Марий Эл Республикысе образований да науко министерствын пашаенже: «Управлений 16 направлений дене ышта. Кеч-могай пашам поро кумыл дене, жапыштыже, чоткыдын да лийже манын шуктыман. Нигудыжымат посна ойыраш ок лий, шонем. Вет чылажат самырык-влаклан сай лийже манын, шочмо элнан пиалан ончыкылыкшо верч ышталтеш».

Л.ГРИГОРЬЕВА.

Кузе лидер лияш?

Шонал-те, молан тый лидер лийнет. Тыйын целет лийшаш. Илышыште могай күкшытыш шуаш шонет?

Сенгымашет нерген кажне кечын дневникеш возо. Тек 5,10 але утларак лийыт.

Лидер койышан йолташет-влак шуырак лийышт. Шкендын классыштет уке гын, вес вере кычал.

Яра ит шинче, мом гынат ыште! Кажне поступкылан мутым кучаш, проблемым решатлаш тунем.

Чолга ўдыр

Алёна Кошаева (**снимкыште покшелне**) Волжский район Пётъял школын 8-ше классыштыже тунемеш. «Шонанпыл» йоча организацийын эн чолга тунемшыже. РДШ-ын Марий Элысе полкажын йоча актившын енге. «Лидер XXI века» всероссийский конкурсын федеральный этапыштыже тагасен, 3-шо верым сенен налын. «Шонанпыл» йоча организацийыште

4 принцип почеш пашам ыштена: шонен муына, решатлена, эртарена, иктешлена. Сенгымашке шуаш таза илыш-йўлам кучымаш полша. Йолташем-влак дене пырля Анапа олаште эртаралтше «Президентские состязания» тагасымаште вийкуатнам тергенна. Шахмат турнирыште мый 3-шо верыш лектынам. Лидер койыш-шоктышым вияндаш «Импульс» профильный лагерь кугун полшен», – оила Алёна.

Н.СЕМЕНОВА.

Лидер – чолга ег. Тўрлө теме почеш пайдале, онгай пашам шонен луктын да йолташ-влакым ушен эртарен моштышаш.

Вич сонарзе

Писатель, пүртүс мурзо А.С.Мичурин-Азмекейын 105 ияш лүмгечыжлан пөлеклалтше пайрем октябрь мучаште Чакмарий кундемыште эртен. Йоча-влак прозым сылнын лудмаште да сценкым модмаште тагасенят.

Ме, вич рвезе, писательнын «Шояче-влак» ойлымашыж почеш сценкым ончыктенна. Изишак тургыжланенна, мутым мондымо дечат лұдынна, но варажым лұдмө шұлыш йомын. Сценышке лектын, вич сонарзын рольжым модынна, нунын йылмызе, шояче улмыштым почаш тыршенна. Конкурсышто 2-шо верым налынна.

А.ГУСАРОВ.
Звенигово, Эсмекпьяк.

Пырля мурена

Мый Орша школышто тунемам. Каникул годым Аделина шұжарем дене ковамлан когылым кұэшташ полшенна. Авам Полушина Людмила Анатольевна пеш сайын мура, марий мууро-влакым концертыште пырля йонгалтарена.

Алина ПОЛУШИНА.
Советский район.

Регина Мамаева ден Катя Петухова (снимкыште) Шернур районусо Шұдымарий школышто 3-шо классыште тыршен тунемыт. Туныктышышт – Софья Федотовна Рыбакова. Ёдыр-влак почеламутым сылнын лудаш йоратат. Шкештат сылнымутым возкалат, конкурслашке ушнат. Шочмо кундемыштым шымлат. Ешартыш материалым Шернур посёлкысо А.Ф.Конаков лұмеш ончертоштерыште кычалыт.

Л.ГРИГОРЬЕВАН
фотожо.

Тұмыр
Дұ-бұ-дұб пералта,
Пуйто кұдырчет
рашкалта.

Ну, колта,
Ну, колта,
Теле маска
веле нералта.
Дұ-бұ-дұб,
Дұ-бұ-дұб.

Чыте-чыте
веле тұмыр туп.

В.КРЫЛОВ.

А.Мичурин-Азмекей (А.С.Ятманов) нерген:

✓ 1927 ийыште школ илыш нерген возымо первый заметкыже «Марий ял» газетыште печатлалт лектын.

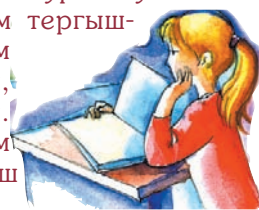
✓ 1931 ийыште «У вий» журналыште «Чоя рывыж капканеш пижеш» икымше ойлымашыже савыкталтын.

✓ «Коммунист Микале» повесть авторын лудшылан каласыме мутшо дене тўналеш. Тыгай тўналтыш марий литературышто у лийын.

Библиотекеыште

Шыже каникул годым мемнан ялысе библиотекеыште онай мероприятий эртаралте.

Тушто тўрлө туштылан вашмутым кычална, йомакым лудмынам тергышна. Ик заданийже – сем почеш мурым палыман ыле. Мый эн шуко палышым, садлан икымше верым налым. Мылам грамотым пуышт. Мый книгамокаш (лудаш) йоратем, библиотекеыш чўчкыдын коштам.

Валентина ИШИМОВА.

Татарстан, Агрыз, Пелемеш.

Йолташда-влак дене, йомакым шонен, ўмыл театрла модса.

Сенгымаш!

29 октябрь

гыч 2 ноябрь

марте Москваште Усталык коллектив-влакын фестиваль-конкурсышт эртен. Морко посёлкысо «Калинка» йоча образцовый куштышо ансамбль тушеч кум диплом дене пўртылын. Вуйлатыше Светлана

Анатольевна Ефремова да изи артист-влакым кугу сенгымаш дене саламлена!

«У пучымыш»

Ожно «У пучымыш» пайремыш Покро (14 октябрь) деч вара тўнгалын 21 ноябрь марте эрта-ренийт. Шыже пашам пытарые-ке, у ложащ гыч киндым пыште-ныт, у шурно гыч пучымышым шолтенийт. Пучымышлан шўлым кучылтыныт.

Поянсола тўнгалтыш школын тунемшыже-шамыч (снимкыште) туныктышышт-влак Н.В.Рябинина да Л.А.Васильева дене пырля «У пучымыш» пайрем йўлам шымленийт. Ача-ава да уна-влак ончылно модын ончыктенийт. Теве Динар Самойлов (снимкыште пурлаште) шыжывуч дене шоктен. Суртозан рольжым Дима Костюшкин, а озаватыным Арина Дмитриева модыныт. Ёдыр-рвезе-влак, тендан кундемшыте тыгай йўла аралалтын мо? Вучен кодына серышдам.

Л.ГРИГОРЬЕВА.

Звенигово район.

Пайремыш

родо-тукумым, пошкудо-влакым ўжыныт. А кузе ўжыныт, шонеда? Суртоза, пакчашке лектын, шыжывуч дене пуалтен. Йўк шоктыммо верыш калык погынен.

Суртын озаже-влак Перке Кугу Юмылан да Кинде Перке Юмылан кумалыныт. «Озавате эр эрдене кынылын, Юмылан пелештен, пёрт йыр кўртнё печым печен, киндым кўэштын, пучымышым шолтен», – палдарыш Арина.

М.СКОБЕЛЕВЫН фотожо-влак

Финн-угор калыкмут:

Чот шужымо годым кинде пудырго денат темат. (Удмурт)

Уржа кинде – калачын кугезыже. (Венгр)

Сценке

Шыжа тылзын 20-шо кечынже Койсола школыштына «Шурно пайрем» эртен. 5-6-шо класслаште тунемше-влак туныктышо Л.Г.Бирюкован полшымыж дене чот ямдылалтыныт. Ёстембалне тамле кинде пушланен. Кажне йоча могай гынат кочкышым: когыльым, перемечым, ўячам – кўэшт конден.

Киндым ит кышкылт!

Ёстел коклаште кум йоча шинча. Киндеркышке кинде сукурым пўчкын пыштыме. Ик йоча кинде пудыргом моло йоча ўмбаке кышкылтын модеш.

1-ше йоча: Ситыш! Киндым кышкылташ ок йөрө!

2-шо йоча: Кинде модыш огыл!

3-шо йоча (киндым кышкылтеш): А мыланем кинде нөнчык дене лўйылташ моткоч онай.

1-ше йоча: А кинде кузе шочеш, кузе тудо ёстембаке толеш, палет?

3-шо йоча: Уке!

2-шо йоча: Тугеже колышт. Ёстембалне пушланыше кинде сукур, пушкыдо мелна, когыльо лайышт манын, пеш шуко тыршыман, пўжвўдым йоктарыман. Уржам, шыданым шыжымак ўден кодыман. Шошым мланде топланен шуэш веле – пасу паша тўналеш. Кенгеж гоч шурно лектыш верч тыршат: осал копшанге деч аралат. Шыжым комбайн-влак пасуш лектыт: тўредыт, шийыт. Идымвечыш

шупшыклат. Туштыжо пырчым шўк деч эрыклат, кошлат, вара вакшыште йонгыштат. Тиде ложащ дене киндым пыштат.

1-ше йоча: Ёнде умылышыч, могай неле, кужу корным кинде эрта?

3-шо йоча: Умылышым. Мый тетла киндым ом кышкылт. Тудым аралаш тўналам.

Кумытынат:

Кинде – калыкын вийже, Тудын пиалже, куанже. Кинде – калыкын сийже, Мландын эн тамле тамже.

Э.Л.ЯМБАРШЕВА,
туныктышо.

Шернур район.

Патыр коча

Пылтым-полтым меран памаш деке вўдым йўаш кудалеш. Памаш воктене кугу кў киен. Шайкшинча тидым ужын огылат, сангаж дене миен перна, йолжым кў коклаш ишыкта. Тыгеат толаша, тугеат толаша, йол ок лек.

- Ой-ой, ынде тышанак кавараш логалеш мо? - шоналта меран.

Шагал ма, шуко ма жап эрта, пиалешыже рывыж толеш.

- Ой, рывыж тос, тый патыр улат?

- Патыр улам!

- Тугеже йолем лукташ полшо.

Рывыж кўм тыгеат тарватынеже, тугеат толаша - нимо шотат ок лек.

- Меран тан, шогы-ян, мый палем кō

тыланет полшен кертеш. Теве тораштак огыл ик чимарий коча ила. Тудо патыр деч патыр!

Рывыж коча деке кудал колта. Жап эртымеке, коктын толын шуыт. Коча, кечылан ваштареш шогалын, кече деч, пўртўс деч вийым йодеш, кўм налын шуа.

- Тау, поро кочай! Тый виан улат, патыр улат!

- Памашын ший вўдшым йўын, яндар южым шўлен, пашаште шуаралтын, виан да патыр лият, - манеш коча.

Кў кызытат памаш воктен кия. Поро кочан патыр уныкаже-влак тидым шарнат да арален шогат.

Диана ЕШЕЕВА, 5-ше класс. Шернур, Марисола.

Маска, Пире да Рывыж

Илениыт умаш Маска, Пире да Рывыж. Нуно пеш келшениыт. Маска кочкаш шолтен, Пире арулыкым эскерен. Рывыж веле нимом ыштен огыл.

Икана кугу тўтан мардежеш янлык-влакын пōртышт сўмырлен. Маска тўшка вий дене вес пōртым чонаш темлен. Пире ден Рывыж тореш лийыныт. Маска сырен да нуным кудалтен каен. Тылеч вара Пире ден Рывыж чодыра мучко перныл коштыныт. Пире кочкышым кычалын, а Рывыж ямдым вучен киен.

- Рывыж тос, кузе ончыкыжым илаш шонет? - йодын Пире. - Мый чыла сомылым пырля ышташ темлем. От кōнō гын, мый дечем корангын кай.

Рывыж нимом вашештен огыл. «Сырымыж дене тыге ойла. Кумылжо пушкыдемешат, ожнысылак поро лиеш», - шонен. Пире шке мутшылан оза лийын: чоя йолташыжым поктен колтен.

Юлианна ЕРМОЛАЕВА. Марий Турек, Сардаял.

Пиалан куэ

Икана кас ўжара годым куэ шинчашкем перныш. Тыге сылнын койын шога! Каласенат мошташ огеш лий, могай мотор тувырым чиен. Пўртўс тудлан шōртньō вургемым пōлеклен. Куэ пуйто кōргō чонжо дене «Мыйым ончалза!» манын кычкырале. Мый воктекше мийышым. Пушкыдо кумылан пушенге йывыртыш, тиде татыште эн пиалан ўдыр гай койо.

Куэ воктен кумылем нōлталте, поро шонымаш ушышкем тольо.

Яна ВЕДЕНКИНА. У Торъял, Кузнеч.

Марий ден Изи ўдыр

Илен ик ялыште Марий. Тудын чонжо осал лийын. Нигōм

пагален огыл. Пўртўсым локтылын: ик гана ерым лавырген коден, вес гана энгерыш вапшым шынден, кумшо гана пушенгым руэн. Янлыкым да кайыквусым чаманыде пуштеден.

Пошкудышто Изи ўдыр илен. Тудо шыжым пушенгым шынден, телым янлык ден кайыквусым пукшен, шошым пеледышым ўден, кенежым памашым эрыктен. Йырже улшо пўртўс эре пеледалт шоген. Изи ўдыр поянлык нерген шонен огыл.

Марий икана чот черланен. Оксажат шуко да... Нигō тудлан полшаш толын огыл. Марий колен колтен. А Изи ўдыр, чылаштым моторлык дене куандарен, кужу жап илен.

Софья КУПСОЛЬЦЕВА, 6-шо класс.

Оршанке, Кугунур.

Тамлын пукшат

Школ кочмыверыште кок Ирина да Римма ака-влак поварлан пашам ыштат. Нуно тутло кочкышым шолтат. Тамле кочкышын пушыжо эрден эрак школыштына шарла. Йоча-влаклан нунын шолтымо шўр да парентге немыр пеш келшат.

Ксения БУТЕНИНА.
Морко, Эгерсола.

Кидмастар

Мый Руэм школышто 2-шо «В» классыште тунемам. Лышташ гыч тумнам ыштенам. Кō пала, могай пушенте-влакын лышташлажым аппликацийлан кучылтынам?

Ульяна ДУБРОВИНА.
Медведево район.

Перкан лийже

Садвечыштыда поген налме олмада шуко кодын вет? Тугеже тамле кочкышым ышташ туныктена. Олма кевытыште але пазарыште налаш уло.

Олма гыч нутелле

Кўлыт: 2 кг олма, 1 кг сакырложаш, 250 г ушкал ўй, 400 г (ик пачке) какао.

Олма гыч немырым ыштыза. Тушко сакырложашым, какао да ўйым пыштыза да 40 минут шолтыза. Киндеш шўрен кочкаш тамле.

Кок лампычке (Йомак)

Ик пачерыште илен улмаш кок лампычке. Иктыже - тыглай, тудо кугу залым волгалтарен. Весеже, электроэнергийым аныклыше, малыме пōлемыште кечен.

Ик кечын нунын коклаште ўчашымаш тарванен. Кудыжо энергийым чотрак перега?

– Мый! – кычкыралын тыглай лампычке. – Мыйым 1872 ийыштак А.Н.Лодыгин шонен луктын. Ужат, мыняр курым пайдам кондем!

Пошкудо лампычке вашештен:

- Тыланет кугу тау. Но тыйын ўмырет эртен.

Кызыт кевытыште утларакше мыйым налыт. Мый кужурак жап йўлем, кучылташ йōнанрак улам. А тўнжō - электровийым аныклем.

Нуно кужу жап ўчашеныт... Ик кечын тыглай лампычке йўлымым чарнен, озаже тудын олмеш весыж гаяк у лампычкым пўтырен шынден.

Л.ВАСИЛЬЕВА.

Кидым кўшкō

рўзалталын,

Тышке-тушко ыштена.

Мардеж дене лўнгалталын,

Пенгыдын ме шогена.

Кайык-влак чонештыл толыт.

Йыштак шинчыт укшерлаш.

Да мыят, шке

верыш толын,

Шыпак шинчым

парт коклаш.

Н.ИЛЬИНА.

Волжский, Карай.

Физкультминутко

Йоча-влак, а тендан суртыштыда могай лампычке-влак йўлат? Те электроэнергийым кузе аныкледат? Возен колтыза.

Карлсон
ф а м и л и й
Швецийыште кум-
дан шарлен –
кумшо верыште.

14 ноябрь - швед писатель Астрид Линдгренын шочмыжлан 110 ий. (1907-2002)

Чиялтыза.

Шыже каникул

Шыже каникулым мый пеш вученам. Кажне кечын уремыште шылын модынна. Эше сарла модынна. Ковамлан, Репина Лидия Егоровналан, мōнгысō сомылым ышташ полшенам.

Ваня РЕПИН.

Мый шыже каникул годым шуко сўретленам. Кажне кечын яндар южышто лияш тыршенам, телевизорымат онченам, йолташ-влак дене пырля модынам.

Лариса БУЛЫГИНА.
Советский, Орша.

Конкурс

Вудым шуко шавенам,
Ынде мече семынат модам.
Марсель НИКОЛАЕВ.
1-ше номеран
Морко йочасад.

«Шочын пакчаштем»

Яра клеткыш кўшыл радам гыч можым сүретлет?

Куанен куржам

Школ йолгорныш лекталам,
Пешак писын ошкылам.
Толын шуын куанем,
Тушко писын мый пурем.
«Салам лийже!» – йывыртен,
Чылалан тыге ойлем.
Марий школышто улам,
Тушто сайын тунемам.

Валя КУШАКОВА.
Советский, Ургаш.

Морко район Коркатово лицейын туныктышыжо В.Е.Смирнов йодеш:
«Тиде көн пöртшö? Кушто тудо верланен?»

Шöртнö марте корным ыште.

Волжский районысо ял-влакын дүмыштым муза.

Дарья АНДРЕЕВА.
Волжский, Пöгъял.

У	Т	П	К	Ч	А	П	Ч	У	К
Ч	О	Ў	У	К	Ш	К	Ы	К	Ш
И	Ш	Н	Ч	Ы	Е	П	А	М	Е
М	Н	Е	Р	С	Н	Е	Р	А	Н
С	О	Л	А	О	Л	А	Е	Ш	Е
П	Ö	Т	Ъ	Я	Л	Р	Н	Е	Р

Вот вет, Йоча-влак мутланат:
- Даша, тый мемнан оклаште ийгот дене эн изи улат!
- Уке! Те чылан шонго улыда, а мый – эн рвезе! – Даша вашмутым муо.

кузе вет

Полшенам

Мый кенезым ни-гушкат миен омыл. Эре авамлан полшенам. Түрлö эмлык шудым погенам. Пакчаште шүкшудым кўрынам. Мöрым, энгызим, шоптырым, вишным погенна. Школышко дежурствыш коштынам.

Кристина АРХИПОВА.
Морко, Паймыр.

Келшыше үмылым му.

Индекс: Марий Элыште, Пошкырт ден Татарстан кундемлаште - П4696. Тираж 1000 экз. Заказ 2282. Формат – А-4-8. Директор-түн редактор Л.В.СЕМЕНОВА.

E-mail: yamde_lii@mari-el.ru, yamde_lii@mail.ru
Сайтын адресше: yamde-lii.ru, Тел. 45-25-49(факс); 45-22-82.

УЧРЕДИТЕЛЬ-ВЛАК:
Марий Эл Республикысе культур, печать да калык-влакын пашашт шотышто министерстве, «Ямде лий» газет» кугыжаныш унитарный казенный предприятий.

Газетым редакцийыште погымо да верстатлыме, «СТРИНГ» ИПФ ООО-што ямде оригинал-макет гыч са-адресше: 424006, Йошкар-Ола, Строитель урем, 95.

Газетым Массовый коммуникаций сферыште да культур наследийым аралымаште законодательством шуктен шогымым эскерыше Федеральный службыв Приволжский федеральный округысо управленийыштыже регистрироватлыме. Номер – ПИ №ФС 18-1999, 2005 ий 10 февральыште пуымо.

0+

Печатьш пуымо жап – 14-00, фактически – 13-00. Ак – кутырен келшыме почеш.

Авторын да редакцийын шонмашышт түрлö лийын кертыт. Серыш-влак мөнгеш огыт коллат.

Редакцийн да издательнын адресше: 424006, Йошкар-Ола, СССР Вооружённый Вийын 70-ше идалыкше урем, 20.

выктыме. Типографийн